წელიწადი 2-რე გაზ. ფასი 20 კაპ. ტელეფონი № 76. სამშაბათი იანვრის 9—(22) 1918.

ჩვენი ქვეყანა

გაზეთის ფასი:
ერთი წლით 50 მან. ✖ სამი თვით 13 მ. 50 კ.
ექვსი თვით 27 მან. ✖ ერთი თვით 4 მ. 50 კ.
ცალკე ნომერი 20 კაპ.
განცხადების ფასი:
პირველ გვერდზე პეტიტით ორი[illegible]
უკანასკნელ გვერდზე [illegible] 5 მაური.
ქალაქ გარედან მიღებული განცხადება ღირს ერთი-ორათ
სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა თითოჯერ არა
უმეტეს სამი გამომცხადებლისა, ნაშუადღევის 1 საათ.
8 მ. 1 საათის შემდეგ 10 მ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება თფილისის ქუჩაზე, მიქელაძის სახში. კანტორა ღიაა დილის 8—2 საათამდის, და სალამოს 5—7 საათამდის. კვირაობით მხოლოთ დილით.

№ 3 ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 3

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მიიღება ხელის მოწერა 1918 წლისათვის

ყოველ დღიურ გაზეთ

„ჩვენი ქვეყანა"-ზე

გაზეთში მუდმივად თანამშრომლებენ:

აბაშიძე გიორგი. ბეროთაშვილი გრიგოლი. გარსევანიშვილი ალექსანდრე. გურული დავით. ძიძიძე ირაკლი. ეკალაძე ია (ცინცაძე იაკობ). ზღვისპირელი. თორაძე ალექსანდრე. კაპანელი კ. (კ. ჰანტურაია). ლომთაძე კონსტანტინე. ლორთქიფანიძე ნიკო. მარგველაშვილი ტიტე. მეველე. მთავრიშვილი თომა. მ. ს. ნახაროვი დიმიტრი. ოცხელი იოსებ. ოურეშიძე დ. (დ. თომაშვილი). ყიფიანი სამსონ. წერეთელი ვასილ. ხანანაშვილი იოსებ. ხუსკივაძე თეოფილე. ჯაფარიძე ტრიფონ. და სხვა.

ხელის მოწერის პირობები: ერთი წლით 50 მან. ✖ 6 თვით 27 მან. ✖ 3 თვით 13 მან. 50 კაპ. ✖ 1 თვით 4 მან. 50 კაპ. ✖ ცალკე ნომერი 20 კაპ.

ერთის თვით გაზეთის დაკვეთა შეიძლება მხოლოდ ქუთაისში.

ფოსტით გაზეთის დაკვეთა შეიძლება შემდეგი მისამართით: Кутаисъ, контора газ. „Чвени Квекана", почт. ящ. № 39.

კანტორაში ხელის მოწერა მიიღება დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე და სალამოს 5—7-მდე. კვირაობით მხოლოდ დილით. მისამართი: ქუთაისი, თფილისის ქუჩა, ს. მიქელაძის სახლი. ტელეფონი № 76.

[illegible] გრძლივი ავათმყოფობის შემდეგ ქ. ქუთაისში გარდაიცვალა

[illegible]ხ გიორგის ძე კლდიაშვილი,

[illegible] გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ ქვრი[illegible] ელისაბედ კონსტანტინეს ასული კლდიაშვილისა შვილებითურთ, [illegible]რძალი ფატმანი და სიძე სამსონ ჯანსუხის ძე გელოვანი. პანაშვიდი ყოველ დღე სალამოს 5 საათზე. დაკრძალვა საფიჩხიის სასაფლაოზე, სამშაბათს, 9 იანვარს, ნაშუადღევის 3 საათზე, პოლიციის ქუჩა, საკუთარი სახლი.

მწუხარებით გულმოკლულნი მშობლები: ვასილ და თებრომე ქომეთიანები, შვილებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ სამშაბათს 9 იანვარს დილის 9 საათზე ოლასკურის სასაფლაოს ეკლესიაში იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი დაუვიწყარ და ძვირფას შვილი

კოკის (ნიკოლოზის)

სულის მოსახსენებლად.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის ყველა კომიტეტებს.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარი კომიტეტის საორგანიზაციო სექცია გთხოვთ დაჩქარებით მიაწოდოთ მას თქვენს რაიონში პარტიული ცხოვრების შესახებ შემდეგი ცნობები:

1. როდის დაარსდა პარტიული კომიტეტი და სია კომიტეტის წევრებისა.

2. რამდენი წევრია ჩაწერილი პარტიაში და თუ რეგისტრაცია არ ხდებოდა ვარაუდით რამდენი მიაჩნია კომიტეტს შეგნებულად ეროვნულ დემოკრ. პარტიის მომხრედ.

3. რა ბიუჯეტი აქვს კომიტეტს და მომავალი ნავარაუდევი ხარჯთ-აღრიცხვა.

4. ყავს თუ არა კომიტეტს პროპაგანდისტები ადგილობრივ მცხოვრებთაგან და თუ არ ყავს, შეუძლიან თუ არა იყოლიოს?

5. საარჩევნო კომპანიის შედეგები.

6. მთავარი კომიტეტის საორგანიზაციო სექცია გთხოვთ დაუყონებლივ მოაწოდოთ მას ეს ცნობები, რათა მას შეძლება ქონდეს მეორე პარტიულ ყრილობას, რომელიც დანიშნულია იანვრის 14-სათვის, წარუდგინოს სრული ანგარიში პარტიულ ორგანიზაციების შესახებ და აგრეთვე შეიმუშაოს მომავლისათვის სასურველი წესი პარტიულ ორგანიზაციების მოწყობისა.

მთავარ კომიტეტის საორგანიზაციო სექცია.

საქართველოს ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის ქუთაისის საგუბერნიო კომიტეტის და ქ. ქუთაისის საუბნო კომიტეტები.

ამით აცხადებს, რომ ოთხშაბათს, 10 იანვარს, სალამოს 4 საათზე, წმ. ნინოს სასწავლებლის დარბაზში გაიმართება

წევრთა საერთო კრება

პარტიის მეორე ყრილობაზე დელეგატების ასარჩევად.

კრება კანონიერად ჩაითვლება, რამდენი წევრიც არ უნდა გამოცხადდეს.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკ. პარტიის ქუთაისის საგუბერნიო კომიტეტი ამით აცხადებს, რომ პარასკევს, იანვრის 12-ს, ქ. ზესტაფონში პარტიის ბიუროში გაიმართება ქუთაისის [illegible] დამსწრებლად არჩეულ დელეგატების

წინასწარი თათბირი.

თათბირის საგანი: საორგანიზაციო და სატაქტიკო კითხვები.

დელეგატებს ვთხოვთ, ჩამოვიდნენ 12 იანვარს, ქ. ზესტაფონში დილის მატარებლით. იმავ დღეს, თათბირის შემდეგ, სალამოს, საავარაკო მატარებლით დელეგატები თბილისს გაემგზავრებიან.

ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის

მეორე ყრილობა

(კონფერენცია)

მთავარ კომიტეტის დადგენილებით მოწვეულ იქნება 1918 წელს, იანვრის 14.

ყრილობის წეს-რიგი.

სატაქტიკო საკითხები:

ა) პოლიტიკური მომენტი. ბ) საქართველოს ჯარი. გ) საქართველოს ეკლესია. დ) საქართველოს ვაჭრობა-მრეწველობა. ე) საქართველოს ეროვნული საბჭო.

საპროგრამო საკითხები: ა) პოლიტიკური საგანი ბ) აგრარული საგანი.

საორგანიზაციო საკითხები: ა) მთავარ კომიტეტის მოხსენება. ბ) პარტიის ორგანიზაციების მდგომარეობა და წესდება. გ) არჩევნები.

კონფერენციის მომწყობი კომისიის დადგენილებით ყრილობაზედ გასაგზავნი წარმომადგენელი უნდა აირჩეს ადგილობრივ ორგანიზაციის წევრთა საერთო კრებაზედ ყოველ ასი-ნამდვილ წევრზე ერთი. სადაც ას წევრზე ნაკლებია, იქაური ორგანიზაცია არჩევნების მოსახდენად მახლობელ ორგანიზაციას უნდა შეუერთდეს. დელეგატებს მანდატებთან ერთად თან უნდა ქონდეთ ადგილობრივ კომიტეტის მიერ დამტკიცებული საარჩევნო ოქმი ამომრჩეველთა სარეგისტრაციო სიით: ეს ცნობები კონფერენციის სამანდატო კომისიას უნდა გარდაეცეს.

საქ. ერ. დემ. პარტიის მთავარი კომიტეტი.

ქუთ. სამხედრო ჰოსპიტლის ადმინისტრაცია

ამით აცხადებს, რომ ჰოსპიტალში ნაცვლად ჯარის კაცებისა საჭირონი არიან სხვადასხვა თანამდებობაზედ, როგორც მამაკაცნი, ისე დედაკაცნი; მწერლებათ, პალატებში ზედამხედველათ, მზარეულებლათ, პურის მცხობებლათ, წყლის საზიდათ (მერწყულეთ), მეეტლეთ მორბედათ კანცელარიაში, და ფოსტაში საგზავნათ მეეზოვებათ და დარაჯათ.

სამხედრო სამსახურში გასაწვევნი და სამხედრო პირნი ჰოსპიტლის სამსახურში არ მიიღებიან.

საჭმელი ჰოსპიტლიდგან არ მიეცემათ.

ვისაც სურს, შეუძლია ჰოსპიტალში მარტო ბინა იქონიოს, დაწვრილებით პირობების გაგება შეიძლება ჰოსპიტლის კანცელარიაში, სოაჯახო ნაწილის გამგესთან.

(3—47—1)

განცხადება.

ქალ. ქუთაისის სასურსათო გამგეობა საყოველთაოთ აცხადებს, რომ ამის შემდეგ სხვადასხვა საქველმოქმედო დაწესებულებათა სალამოების გასამართავათ პურის ფქვილი არ მიეცემათ, ვინაიდან ქალაქი პურის კრიზისს განიცდის.

ქ. ქუთაისის სასურსათო გამგეობა

გედი ქართლისა.

განა თაყვანს ჰსცემთ, ღვთისა თანასწორ, მას, რაც ვერც ფრად გარგებსთ, ვერც გავნებსთ? შეგირცხვესთ თავი და ისიც, რასაც თაყვანს ჰსცემთ ღვთისა თანასწორ! ნუ თუ ვერ ჩახვდეთ ამას?

ყურანი XXI § 67.

წამიკითხავს, ჩვეულება არისო:

რომის პაპა რომ გარდაიცვლება, კარდინალი მოწიწებით სამჯერ თავში ჩაქუჩს დაჰკრავს და სახელს დაუძახებს.

დაიმახსოვრეთ - სამჯერ!

შემდეგ კი კარდინალი თამამად, საყოველთაოდ აცხადებს:

პაპი გარდაიცვალაო.

შეიძლება სამჯერ დაძახება საჭირო კი იყოს: იქნებ სძინავსმოხუცს, იქნებ გულ-წასულია.

მაგრამ გაუთავებელი ქვეყანაში არაფერია.

მთელი კათოლიკობა ერთს უკვე გარდაცვლილ პაპს ხომ ვერ შეაჩერდება...

საჭიროა ახალი, ცოცხალი მეთაური საკათოლიკე ეკლესიისა...

კიდევაც ირჩევენ.

საეკლესიო კანონს ასეთი ჩვეულება აქვს....

ჩვენში ქირისუფლები უკანასკნელ წუთს მომაკვდავს მიატოვებენ და ცალკე ოთახში იყრიან თავს...; როცა ადამიანი სრულიად გაცივდება, თვალს გაუსწორებენ, ხელებს გულზე ჯვარედინათ დაუწყობენ, მაშინ გამოვა ვინმე და „შეუმცხადებს": მოხდება ზოგჯერ, რომ ჭირისუფალთ დრო არ აქვთ, და ამ „შემცხადებას" რამდენიმე ხნით გადადებენ, რომ შემდეგში უფრო გულ-ამოსკვნილი იტირონ.

ისტორიიდან ვიცით, რომ მრავალი სახელმწიფო სხეული მოკვდა, მაგრამ საუბედუროთ, სახელმწიფო უფლებას შესაფერი ჩვეულება ვერ შეუმუშავებია ამ სიკვდილის გამოსაცხადებლათ. არც „თავი ტირილი" მოუწყვიათ და არც „ზარი" აუშვიათ მიცვალებულის სამგლოვიაროთ, არამედ ერებს სხვა სახელმწიფო დაუარსებიათ და მსვლელობა ცხოვრებისა არ შეუწყვეტიათ.

დიდი იმპერია ალექსანდრე მაკედონელისა მ[illegible] ერთად უეცრად გადიცვალა; რომის იმპერიამ აგონიამ სამას წლამდე გასტანა, მაგრამ თვალები ერებს [illegible] დაუთხრია, არამედ, პირიქით, დამონებულთ თავისუფლად ამოისუნთქეს..

რუსეთის დიდი იმპერია მოკვდა. მო-

კვდა ის სახელმწიფოებრივი სხეული, რომელიც შეიცავდა ასამდე სხვადასხვა ერს და ასსამოც მილიონამდე მცხოვრებს. რა თქმა უნდა, არ მომკვდარა ერი პუშკინისა და ჩერნიშევსკისა, არამედ მოკვდა ის ფორმა, რომელშიაც შედიოდენ მათთან ერთად შოთა და მიცკევიჩი, ამირანი და კალევალა.

ამ დიდი სხეულის ყოველი შემადგენელი ერი ცალ-ცალკე დარჩა, მაგრამ ჩვენ, ქართველები, მაინც უცდით, როდის უგალობენ ,,სულთათანას'' და მანამდის არ დავიჯერებთ, სანამ ერთგვარი რიტუალი არ იქნება აღსრულებული.

ცდა, მოთმენა შეიძლებოდა, რომ მიცვალებული საერთოდ თავის-თავად უძლიერესს საწამლავს არ წარმოადგენდეს. მას შეუძლია გახრწნის პროცესში ჩვენც ჩაგვითრიოს.

წინათ ამ სხეულს ერქვა რუსეთის იმპერია. ზოგიერთ ჰგონია, რომ თუ დამფუძნებელ კრებამ დაიტირა ან თუ სახელი გამოუცვალეს,—რუსეთის იმპერიის მაგიერ რუსეთის რესპუბლიკა, რუსეთის ფედერატიული რესპუბლიკა დაარქვეს, სხეული გამრთელდება!

ამაოთ!

როგორც კვერცხებიდან გამოჩეკილ წიწილებს ვერას გზით ვერ შედენით ისევ კვერცხებში, ისე რუსეთის ერებს ველარ მოუყრის თავს ადამიანი ერთ სახელმწიფოებრივ ჭერ—ქვეშ.

რაღაც უაზრო, მოუფიქრებელი გეგმით, ისტორიული შემთხვევებით და არა საერთო ინტერესებით შეკოწიწებული იყო რუსეთი...

სარწმუნოება, ენა, ეკონომიური მდგომარეობა, ზნე-ჩვეულება, ადგილის მდებარეობა იმდენათ ,,სხვადასხვაობდა'', რომ მხოლოდ ძალდატანებით, ყველასათვის საბედისწეროთ და შეერთების დღის საწყევრად თუ შეიძლებოდა მათი ერთად მოთავსება.

და ეხლა 170 მილიონ ხალხს ნუთუ სიტყვებით, დეკრეტებით და პროგრამებით უპირებს ვინმე დაავიწყებინოს სურვილი საკუთარი სახლის აშენებისა და თავისუფალ ცხოვრების ალტაცება მიატოვებინოს.

[illegible] რომელშიაც 870.000 [illegible] და, არჩევნებს თუ დაუჯერებთ, 300.000 სოციალისტი ჰყოლებია, ვერ [illegible] სულ ოთხასი თუ ხუთასი ტუსაღი, თუმცა ბევრი უმტკიცეს, რომ მათი თავისუფლად ცხოვრება სხვებისთვის თავზარდამცემიაო....

და ვინ, რა ენა მოხიბლავს ეხლა რუსეთს და დაარსებინებს საერთო სახელმწიფოს?

მწარე იყო განვლილი გზა და მძიმე უღელს ხელმეორედ არავინ დაიდგამს.

მოწინავე ერებმა უკვე მოაწყვეს საქმე: ჯერ ტკბილათ ამბობდენ კულტურული ავტონომია გვწყურიაო; კულტურულს ტერიტორიალური მიუმატეს, რომელსაც ბუნებრივათ თან მოყვა პოლიტიკური, და შემდეგ, როცა ტერიტორიალურ-პოლიტიკური ავტონომია სავსებით არ დაიფარა ფედერაციის ჩადრში, სრული დამოუკიდებლობა გამოაცხადეს;

პოლიტიკა ამას ჰქვია!

ჩვენ კი საცოდავი, ნაწამებ გადაღებილი კულტურული ავტონომიაც ვერ შევისისხლხორცეთ.

ეს პოლიტიკა კი არა მონობაა, ,,ქართლის ცხოვრების'' მემატიანე იტყოდა ,,პირუტყვული მონობაა''.

რაღაცა იცავს ქართველ ერს. რაღაც უზენაესი ძალა...

რაც გნებავთ, ის უწოდეთ ამ ძალას, მაგრამ, როცა ჩვენ ვახდენთ და გარემოება კი ჩვენდა სასარგებლოთ იგრაგნება, უეჭველია, კაცთ-გარეშე მყოფ ძალას უნდა მიაწერო ასეთი მოვლენა...

არ გვინდოდა და არ გვინდოდა ჩვენი საკუთარი ჯარი გვყოლოდა... ჩვენ გვერჩია გადამთიელს ეპატრონებია, ,,თვითონ ხერს და მოუვლელს მოევლო'' ჩვენთვის, მაგრამ დადგა ჟამი... საზღვრებიდან დაიძრა რუსის ჯარი, რომელიც ანადგურებდა გზაზე ყოველს... მაშინ შევიგნეთ, რომ ჩვენი, ქართველი ჯარი, არის საჭირო, დაუჩქარეთ მისი მოწყობა... რას მოვასწრებდით?..

მაგრამ რუსის ჯარს მესხედი ზარალი არ მოუყენებია ჩვენთვის, რაც სხვას მიაყენა... გადავრჩით...

... ბედმა გადაგვარჩინა...

და აი ეხლაც...

გვეშინია, უკან-უკან ვიხევთ, საქართველოს სსხელის ხსენებასაც ვერ ვბედავთ, მაგრამ ოსმალეთი, მაინც გვითვლის, ზავი შევკრათო. რა სჯობია ამ წინადადებას?

ევროპამ იცის, რომ რუსეთის სახელმწიფო მოკვდა და რომ მისმა ნაწილებმა დამოუკიდებლათ უნდა მოაწყონ თავისი საქმეები; გვითვლიან ზავი შევკრათო და ჩვენ ნამუსიანი პასუხის მაგიერ უპასუხებთ, „რუსეთის დამფუძნებელ კრებაზე აღვძრავთ ამ კითხვასო''.

ჯერ ერთი რომ, როდის შეიკრიბება გადაცვალებული რუსეთის უდღეური დამფუძნებელი კრება?

ბოლშევიკების ოფიციალური ,,პრავდა'' ხომ გადაჭრით ამბობს; თუ დამფუძნებელი კრება არ დაემორჩილა სახალხო კომისრებს, იგი განდევნილ იქნებაო...

მეორე, რა კარგს და რა სასიამოვნოს იტყვის იგი კრება ჩვენთვის? მიიღებს იგი მხედველობაში ჩვენს ჭირ ვარამს, ჩვენს ტანჯვასა და ცრემლს?

და მერმე, მოგვიცდიან კი ამდენ ხანს ოსმალოები, თუ ზავისა და მეგობრობის მაგიერ ტყვიას მოგვაყრიან და მტრად გადაგვეკიდებიან?

მათთან მოლაპარაკების გამართვა სწორედ ეხლა არის ხელსაყრელი, როცა კიდევ მრავალი მტერი ჰყავთ, თორემ, როცა სხვებთან ზავის შეკვრით ზურგს გაიმაგრებს, ვინ იცის, რამდენ ძმარს გვადენინებენ ცხვირიდან?!

მკითხველი ამ დღეებში წაიკითხავდა ლოიდ-ჯორჯის და ვილსონის სიტყვებს, დიდი ყურადღება დაიმსახურეს მთელს ქვეყანაში.. ყველაფერზეა აქ ლაპარაკი:

აფრიკის ველურები,

მესოპოტამია,

სომხეთი,

არაბეთი—

ყველანი შეადგენენ საჭირ-ბოროტო კითხვას ევროპის პოლიტიკისას, მხოლოდ არაფერია ჩვენზე ნათქვამი და რატომ?

იმიტომ რომ, უკანასკნელი 15 წლის განმავლობაში ვინც ქვეყნის მაგიერ სიტყვის თქმის უფლება ხელს იგდო—[illegible] სდუმა, სდუმს ეხლაც და სხვა[illegible] ახლამეც ეროვნულ კითხვაზე კრინტი არ დასძრამ.

შინ სახლში ეროვნული კითხვა რაღაც სამარცხვინო, სათაკილო, საუკადრისო კითხვაათ გადიქცა და გარეთ ,,საქართველოს ეროვნულ კითხვაზე'' მაღლა დაყენებულ იქმნა ყოველი მცირე მოვლენა რუსეთის პოლიტიკურ ცხოვრებისა.

და მაინც მოგვმართეს ზავის შეკვრის გამო, მიმართეს მთელ კავკასიას.

ვისარგებლოთ შემთხვევით.

მივცეთ ჩვენი პასუხი,

ჩვენი საქართველოს პასუხი.

მისცემენ თავ-თავიანთ პასუხს სომხები, მუსულმანები, მთიელები, აქ დონი, იქ უკრაინა და დავეტევით ჩვენ ჩვენ მიწაწყალზე. მყუდროთ ვიცხოვრებთ, რომ ყოველმა ერმა გამოჭედოს თავისი ბედი; მისი სულის, ბუნების, ჩვეულების მიხედვით მოაწყოს სახლი და სახელმწიფო სხვისდა დაუკითხავათ, ისე, როგორც ჩვენ არ გვეკითხებიან, თუ როგორ ეწყობიან ისინი...

აღარ იქნება ეს სისხლის ღვრა, ჩუმი ტირილი დამონებული ერის...

თორემ ვინ იცის,

...რავდენთთ კაცთ მართალთ.

მოუკლან გულნი ტანჯვათ იდუმალთ!

შეიძლება იფიქროს კაცმა, რომ ჩვენ ქართველებს კერძოთ, და საერთოდ კავკასიას, უფლება არ გვაქვს სეპარატიული ზავი შევკრათ?

ის ხალხი, რომელთანაც ჩვენ მოლაპარაკება მოგველის, კანონიერებაზე სდგას ან განყენებულ სამართლიანობას დაუდებს საფუძვლათ თავის წინადადებას.

პირველ შემთხვევაში, ჩვენ დავეყრდნობით ხელშეკრულებას რუსეთთან, რომელიც დაარღვია თვით რუსეთმა, და ამ დარღვევით ჩვენ სრული უფლება მოგვცა, მოვიქცეთ ისე, როგორც გვსურს; მეორე შემთხვევაში კი, ჩვენი ნიადაგი იქმნება მთელი ქვეყნის დემოკრატიის და სახელმწიფოთა წარმომადგენლების მიერ აღიარებული ერების ,,თვით გამორკვევის უფლება''.

და ევროპა რომ რეალურად ასეთს პრინციპს ეყრდნობა, ამის საუკეთესო მაგალითი გვაქვს გერმანია—რუსეთ—უკრაინის შემდეგ განწყობილებაში:

ველიკოროსების მესვეურებმა არ ინდომეს დასავლეთ ფრონტზე, გერმანელებთან მოლაპარაკების დროს, უკრაინელებიც ყოფილიყვნენ, მაგრამ გერმანელებმა კატეგორიულად განაცხადეს, ჩვენ მათ ცალკე მოველაპარაკებითო...

ავსტრია ცალკე დელეგაციის უგზავნის უკრაინას ზავის პირობების შესამუშავებლათ.

და უკრაინის დამოუკიდებლობა აღიარა არა მარტო გერმანიამ და მისმა მოკავშირეებმა, არამედ საფრანგეთ—ინგლისმაც!.

ჩვენ რა ღმერთი გაგვიწყრა?

იქნებ მიმგვიანია ზავის პირობები?

ჩავჭიდოთ ხელი!..

ჩვენ საქმეს ნუ ვანდობთ სხვიას...

ჩვენზედაც ნუ ვათქმევინებთ გულდამწვარ ერს: წყეულიმც იყოს ,,ვინაც ქართლი რუსეთს მისცაო!''.

ჩვენს მოლაპარაკებას რომ ნაყოფი სასურველი ექმნეს, რა თქმა უნდა, საჭიროა ვიქონიოთ უმაღლეს უფლებით აღჭურვილი ორგანო.

ასეთია დამფუძნებელი კრება სრულიად საქართველოისა; წინასწარ მოლაპარაკებისთვის, ზავის შეკვრისთვის, რომელსაც შემდეგში დაამტკიცებს საქართველოს უმაღლესი ორგანო დღესდღეობით საკმაოა ის გავლენა და მნიშვნელობა, რომელიც აქვს მინიჭებული ეროვნულ საბჭოს.

Argon.

მამულების ჩამორთმევის შესახებ.

ქუთაისის სადგილ-მამულო საგუბერნიო კომიტეტს აქვს ამ ჟამად ბჭობა იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა ჩამოერთვას დიდ მემამულეებს ნორმაზე მეტი მიწები ამიერ-კავკასიის კომისარიატის დეკრეტის თანახმად.

მაგრამ, როგორც არა ერთხელ ვთქვით, ჩვენ ამ დეკრეტს კანონად ვერ აღვიარებთ, ვინაიდან: 1) ის უარყოფილ იქმნა ადერბეიჯანის თათრების ეროვნული საბჭოს მიერ; იმავე მისი მოქმედება არ უნდა გავრცელდეს სომხეთზე. და განა შესაძლებელია, რომ საქართველოს მიწების შემოსავალი მთელს ამიერ-კავკასიას მოხმარდეს, ადერბეიჯანისა და სომხების მიწების შემოსავალი კი ახლანდელ თავის პატრონებს შერჩესთ? დაბალ ლობედ გვნახეს თუ?!

2) ხსენებული დეკრეტი არა ყოფილა განხილული და მოწონებული საქართველოს ეროვნული საბჭოს მიერ. ჩვენ კი ვერც ერთს დადგენილებას, რომელიც კი ეროვნულ საბჭოს გვერდს აუვლის, კანონად ვერა ვსცნობთ.

3) სადგილ-მამულო კანონის გამოცემა საქართველოს დამფუძნებელი კრების საქმეა.

4) ხსენებული დეკრეტი ბუნდოვანია, გაურკვეველია, ორჭოფია, ვინაიდან საფუძვლიანი გამოკვლევისა და შესწავლის შედეგს არ წარმოადგენს.

5) მიწების ჩამორთმევა ისეთს შინაურ განხეთქილებას ჩამოაგდებს, რომ მიწები ამად არ ეღირება. შინაური განხეთქილება კი ამ განსაცდელიან დროს ჩვენს ეროვნულ არსობას დიდ საფრთხეს მოუმზადებს.

6) ამ რეფორმით არ შეჯერდება მიწისმუშის გული.

შევჩერდეთ ზოგიერთს კონკრეტულ მაგალითზე.

აი აჯამეთი. ერთი შეხედვით გვგონება, ამაზე უფრო ადვილი რადა უნდა იყოს: წავართვათ და სახაზინოდ შევრაცხოთ, მაგრამ ვენახ ბაღების მოვლას, შამპანურის კეთებასა და სხ. დიდი თანხა ჭირდება. აქვს კი დღეს ამიერ-კავკასიის კომისარიატს ამისთვის თანხა? რასაკვირველია, არ აქვს და, მაშასადამე, ბაღ-ვენახებს გააპარტახებს და შამპანურის წარმოებას თავს დაანებებს.

შეიძლება თუ არა მარტო სახნავები და ტყეები ჩამოართვან, ვენახები კი დაუტოვონ? ცხადია, რომ არა. თუ სიმინდი მოაკლდება, საიდან უნდა შეინახოს აუარებელი მუშა საქონელი და აძლიოს საზრდო მუშებს? აგრეთვე, თუ ტყიდან არა შემოუვა რა, რა წყაროდან-ღა დაფარავს საჭირო ხარჯებს? მაშასადამე, თუ სახნავ-სათესსა და ტყეებს ჩამოართმევენ, მთელი სამეურნეო მოსახლობაც დაენგრევა.

ამას კი, უეჭველია, ის აჯობებდა, რომ ცოტა ხანს კიდევ შეგვეჩერებინა ჩამორთმევა: ჯერ ომი გათავებულიყო, ცხოვრება ჩვეულებრივს ეკონომიურ კალაპოტში ჩამდგარიყო, საქართველოს ავტონომია განხორციელებულიყო და შემდეგ ჩამოერთმიათ და გადაექციათ სამაგალითო სამეურნეო დაწესებულებად.

ავიღოთ მეორე მაგალითი. აი ,,ჭალისმთა''. ხუარებელი მონაწილე შესჩერებია მის გაყოფას, ათას მოსახლეზე მეტი! მონაწილეთა 99 პროც. წვრილი მიწის-მუშებია.

ხსენებული მთა ზიარია, მაგრამ თვითეულს თავისი წილი ფულით უყიდნია. და განა შეიძლება მათ ეს მთა ჩამოართვათ და შემდეგ მათვე იჯარით მისცეთ და ფული ხაზინის სასარგებლოდ გადაახდევინოთ?!

მეორე მხრით, არც ხაზინას ექნება მაინცადამაინც დიდი სარგებლობა, ვინაიდან მთის შემოსავალი ტყის-მცველებსა და კანტორის გამგეებს არ ეყოფათ ჯამაგირებად და სხვა ხარჯების დასაფარავად.

იგივე შეიძლება ითქვას საციცქიანოსი და ყველა სხვა საზიარო მთების შესახებაც.

რაც შეეხება კერძო პირების მამულებს, იგივე უნდა ითქვას, რაც აჯამეთის შესახება ვთქვით. აი, მაგალითად, ჩხიკვიშვილს 25 დესეტ. ტყე ჰქონია. ეს ტყე რომ ჩამოართვან, მისი ბაღ-ვენახებიც გაველანდებიან. დ ეს მთელს არემარეს ძალიან დააკლდება. მერე კიდევ, 25 დესეტინა ტყეს რომ ცალკე მცველები დაუყენონ, ხაზინა რას-ღა შეიძენს?!

მაშასადამე, ხსენებული დეკრეტის განხორციელება სამიწისმოქმედო კულტურას დიდ ზიანს მიაყენებს.

რაც შეეხება სხვა მემამულეებს, ისინი თავის მიწებს უსიკვდილოდ არავის დაუთმობენ და, ვფიქრობ, ამისთვის მილიცია არ იკმარებს.

მაშ როგორ უნდა მოიქცენ მემამულეები, თუ ახლავე შეუდგებიან სადგილ-მამულო კომიტეტები მიწების ჩამორთმევას? ჩვენ, როგორც ეროვნული დემოკრატები, რომელთაც ერის არსობის საკითხი ყველა სხვა საკითხზე უფრო მნიშვნელოვანად მიგვაჩნია, არ ვურჩევთ მემამულეებს, რომ სადგილ-მამულო კომიტეტების მოქმედებას ძალით წინაალუდგენ. მათ მხოლოდ პროტესტი უნდა განაცხადონ, აღნიშნონ ის ზარალი, რომელიც მათ ამ კომიტეტების მოქმედებით მოუვათ, და მოსთხოვონ დამნაშავეთ სამართლის წესით ზარალის აღდგენა, როდესაც საქართველოს დამფუძნებელი კრება შეიკრიბება,

მეორე მხრით, გვწამს, რომ საქართველოს დამფუძნებელი კრება ხსენებულ დეკრეტს უარჰყოფს და მით საქართველოს თავიდან ააშორებს დაუსრულებელ სადგილ-მამულო არეულობასა და სამეურნეო კულტურის განადგურებას.

ვასილ წერეთელი.

ომი ერებთან.

სახალხო კომისარების საბჭომ ბელორუსეთის ეროვნულ საბჭოს პრეზიდიუმის წევრბი დაატუსაღა. რა იყო ამის მიზეზი? ბელორუსეთის ეროვნულმა საბჭომ, რომელიც არჩეულია გლეხებისაგან, მუშებისაგან და ჯარისკაცთაგან უარჰყო მეუმრავლესთა მმართველობა და თავის საკუთარი დემოკრატიული გამგებლობა დაიარსა ეროვნულ საბჭოს სახით. ბელორუსეთის ეროვნულმა საბჭომ სახალხო კომისარების მთავრობას ომი გამოუცხადა და მოუწოდებს ყველა მამულიშვილს სამშობლო კერის დასაცავათ. საკვირველი ამბები ხდება! მეუმრავლესენი ერების თავიანთ დამი მიმართულ დეკრეტში ყოველ ერს თვით გამორკვევის უფლებას აძლევდენ' თვით განცალკავებამდე და ახალ სახელმწიფოს შექნამდე. მაგრამ ეს ყველაფერი თურმე მხოლოთ სადეკრეტო მასალა ყოფილა!.. მეუმრავლესებმა ომი აუტეხეს უკრაინას, ისინი ემუქრებიან ყაზანს ყირიმს, ბესარაბიას და კავკასიას. მეუმრავლესებმა თავის მოქმედებით რუსეთის ყველა ერისათვის დიდი ეროვნული საფრთხე აღმართეს.

ისინი ებრძვიან და ასუსტებენ ერებს, რომელთა დაცემა უთუოდ რეაქციას აღმოაცენებს და რევოლუციის ყველასათვის დამარცხებულათ ჰყოფს.

ერების რეალ ძალთა დათრგუნვა უპირველესი პირობაა კონტრევოლუციის წისქვილის ასაბრუნებლათ.

ამ გარემოებას განსაკუთრებული ყურადღებით და გულმოდგინეთ უნდა მოეკიდონ ერები. საჭიროა სიფრთხილე, რომ მეუმრავლესეთა ავანტიურამ საერთო კატასტროფა არ წარმოშვას, ერების ერთმანეთზე გადაკიდებით.

კავკასიის ერებმა ეს შესაძლებელი მწარე მოსალოდნელობა ერთ წუთითაც არ უნდა დაივიწყონ და საერთო ძალღონით ებრძოლონ მეუმრავლესეთა [illegible] ტენდენციებს.

ქართველებს ბელორუსეთის ბედი ბევრ რასმეს გვეუბნება. ბელორუსეთის მეტ[illegible] სახალხო კომისარებს მმართველობასთან [illegible] [illegible] [illegible] ძალთა მოკრება და თავდაცვის რიგში ჩადგომა. ამ დღეებში გამოქვეყნდება დეკრეტი ახალგაზრდათა გაწვევის შესახებ. დეკრეტი აღფრთოვანებით უნდა შევხვდეთ ამ მობილიზაციას და მივაშუროთ ეროვნულ ჯარში. უჯაროთ საქართველოს ეროვნულ საწადელის სამართლიან მისწრაფების განხორციელება შეუძლებელია. გაუმარჯოს საქართველოს ეროვნულ ჯარს.

ი. იმერელი.

უკრაინა.

ბრძოლა კიევთან.

ვორონეჟიდან იუწყებიან: კიევის გუბერნიაში, სადგურ სტაროკონსტანტიკოვთან მოხდა ბრძოლა უკრაინელებს და ბოლშევიკებს შუა. ბრძოლა ბოლშევიკების სრული დამარცხებით დამთავრდა. სტარო-კონსტანტიკოვი უკრაინელებმა დაიჭირეს.

ლუცკის აღება

კიევიდან იუწყებიან, ქრისტეშობისთვის 13 ვოლინში, ქალაქ ლუცკთან მოხდა სასტიკი ბრძოლა. ბოლშევიკები დამარცხდენ. ლუცკი უკრაინლებმა [illegible] აიღეს. ამ ჟამად უკრაინლებს და ბოლშევიკებს შუა მოლაპარაკებაა გამართული შშვიდობიანობის ჩამოსაგდებად.

საფრანგეთის კავშირი უკრაინასთან:

საფრანგეთის მისიამ ინსტრუქციები მიიღო საფრანგეთის მთავრობისაგან კავშირი შეჰკრან უკრაინის რადასთან და ყოველი ღონით დაიცვან პოლიტიკური ორგანიზაციები უკრაინაში და რუმინეთის ფრონტის თავდაცვას ხელი შეუწყ[illegible]. საფრანგეთი სცდილობს, რუმ[illegible] ნტზე გააცხოველო[illegible] და გზით ხელი შე[illegible] ზავის ჩამოგდების გაზაფხულამდ[illegible] ფრანგებს ჰგონია, როგორმე [illegible] შორის გერმანელების საგაზაფ[illegible] მპანია საფრანგეთის წინააღმდეგ[illegible] გების აზრით, უკრაინის ჯარს შე[illegible] დაიცვას რუმინეთის და სამხრეთ-დასავ[illegible] ლეთის ფრონტი. საგანგებო მისია გაიგზავნა დროზე, რათა უკრაინა უზრუნველჰყონ რუმინეთის მხრივ.

ფრანგებს რუმინელების იმედი არა აქვთ. რუმინელებს და გერმანელებს შორის დროებითი ზავის ჩამოგდებას ფრანგები იმით ხსნიან, რომ რუმინეთში სეპერატიზმი კაი ხანია მომწიფებული იყო და რუმინელები მხოლოდ უცდიდნენო.

ინგლისის ლაზარეთებმა ბრძანება მიიღეს, რუსის ფრონტი დასტოვონ.

ბოლშევიკების სამზადისი.

ხარკოვიდან იუწყებიან, თავრიდის და ეკატერინოსლავის გუბერნიებიდან ბოლშევიკებმა ჯარი გადმოიყვანეს უკრაინის ფრონტზე. ბოლშევიკები კიევის ასაღებად ემზადებიან.

უკრაინის დამფუძნებელი კრება.

ადესა. უკრაინის ცენტრალმა რადამ დააკმაყოფილა ადესის ქალაქის საბჭოს სურვილი, რათა ადესა, უკრაინის დამფუძნებელი კრების არჩევნების დროს გამოყოფილ იქნას ცალკე საარჩევნო რაიონად უკრაინის დამფუძნებელ კრებაზე ადესა გზავნის 6 დელეგატს. არჩევნები დანიშნულია იანვრის ექვს.

ბრძოლა ხერსონის გუბერნიაში.

ოდესა. ნიკოლაევის და ხერსონის გუბერნიაში გაჩაღდა ბრძოლა უკრაინელებსა და წითელ გვარდიელებს შუა. ქალაქ ხერსონთან მოხდა სასტიკი შეტაკება. უკრაინელების შტაბი ამ ჟამად ქალაქშია.

უცხოეთი.

ცეცხლი კრუპის ქარხნებზე.

ჰოლანდიიდან იუწყებიან, რომ ქალაქ ესენში ცეცხლი გაჩნდა კრუპის ქარხნებზე. ზარალი ძლიერ დიდია. ცეცხლის მიზეზი გამოურკვეველია.

პორტუგალიის ახალ მთავრობის პროგრამა

პორტუგალიის ახალი რევოლუციონური მთავრობის მიზანია შეაკავშიროს შიგნით ყველა პარტიები და ისე გახდეს

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მთლიანი ერთგული მოკავშირე საფრანგეთისა და ინგლისისა.

რევოლუციონურმა კომიტეტმა უკვე გასცა ბრძანება გაანთავისუფლონ ყველა პოლიტიკური დამნაშავენი, დაწესებულ იქმნას პრესის თავისუფლება, დევნილ ჟურნალისტებს ნება მიეცეთ სამშობლოში დაბრუნებისა.

რევოლუციონური მთავრობა სრულ ნდობას უცხადებს იმ ხელშეკრულებებს, რომელნიც დასდო ინგლისთან ძველმა მთავრობამ. პორტუგალია ბოლომდე გერმანეთის წინააღმდეგია. სახალხო მოძრაობა დაგვირგვინდა სახალხო სამინისტროთი. მოკლე დროში მიწვეული იქნება დამფუძნებელი კრება.

გერმანეთის საზავო პირობები.

ბრესტ-ლიტოვსკი. ქრისტეშობისთვის 13. დღეს, ქრისტეშობისთვის 25-ს (ახალი სტილით) საღამოს ათსაათზე შესდგა საზავო კონფერენციის მეორე სხდომა. ჩერნინმა ჩვენი დელეგაციის საპასუხოდ შემდეგი განაცხადა: „მოკავშირეთა დელეგაცია მტკიცედ ადგია თავიანთ ერთა დადგენილებას, რაც შეიძლება მალე ჩამოვარდნილ იქმნეს სამართლიანი და საყოველთაო ზავი. მოკავშირეთა დელეგაცია არა ერთხელ აღნიშნავდა საყოველთაოდ, რომ რუსთა დეკლარაციის ძირითადი დებულებანი საფუძვლად უდევს საზავო მოლაპარაკებას. ოთხთა თანხმობის დელეგაცია მზადაა საყოველთაო ზავზე მოაწეროს ხელი, თუ კი აღიარებულ იქმნება იძულებით შეერთება რომელიმე ქვეყნისა და კონტრიბუცია. ჩვენ სავსებით ვიზიარებთ რუსთა დელეგაციის თვალსაზრისს, რომ სასტიკი მსჯავრი დაედოს ომის დამწყებს მხოლოდ ომის მიზნების გასაფართოებლად. მოკავშირეთა სახელმწიფო მოღვაწენი პროგრამაში და სიტყვებში არა ერთხელ უსვამდნენ ხაზს, რომ მარტოოდენ დაპყრობითი მიზნების გულისთვის ისინი არც ერთი წუთით არ იბრძოლებდნენ. ამ თვალსაზრისს მოკავშირეთა წარმომადგენელნი მუდამ იცავდნენ ყოველთვის, და აი, დღესაც ისინი მზად არიან ხელი მოაწერონ ზავის პირობებს, შეწყვიტონ ომი ყველა მებრძოლ სახელმწიფოთათვის სამართლიან და ყოვლად მისაღებ პირობებში.

მიუხედავად ამისა, საჭიროა ახლავე გარკვევით ითქვას, რომ რუსთა დელეგაციის წინადადება შესაძლებელი იყო სავსებით განხორციელებულიყო, თუ ომში ჩარეული ყველა სახელმწიფონი უყოყმანოდ და შეუსწორებლივ იღებდნენ ყველა იმ პირობებს; რასაც ოთხთა კავშირი იღებს. მაგრამ ჩვენ ვიცით, რომ რუსეთის მოკავშირენი არ გაიზიარებენ აქ წამოყენებულს პირობებს, როცა კითხვა დაისმება ცენტრალ სახელმწიფოების შესახებ. ამის გამო თანახმად წინადადების მე 6 პუნქტისა. მოლაპარაკების შესაჩერებლად უნდა შემდეგი განვაცხადოთ:

პირველ მუხლის შესახებ: ცენტრალ სახელმწიფოთა განზრახვაში არ შედის ძალადობით შეერთება იმ ქვეყნებისა, რომელნიც ომის დროს იქმნენ დაპყრობილ ქვეყნებიდან ჯარების გაყვანა დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად აღარ ველის რაიმე საფრთხე.

მეორე მუხლის შესახებ: ცენტრალ სახელმწიფოებს არავითარი განზრახვა არა აქვთ დამოუკიდებლობა მოუსპონ იმ ქვეყნებს, რომელთაც ომის დროს იქმნენ დაპყრობილნი.

მესამე მუხლის შესახებ: იმ ეროვნებათა საკითხი, რომელთაც პოლიტიკური თავისუფლება არა ჰქონდათ ომამდე, და იმის გამორკვევა, თუ რომელ სახელმწიფოს საკუთრებად უნდა იქმნენ აღიარებულნი, საერთაშორისოდ ვერ გადაიჭრება იგი. საკითხი იგი, ყოველ შემთხვევაში, უნდა განხილულ იქმნეს თვითეულ სახელმწიფოსა და შიგ შესულ ერთა კონსტიტუციის დებულებათა მიხედვით.

მეოთხე მუხლის შესახებ: ცენტრალ სახელმწიფოთა წარმომადგენელნი აღიარებენ, რომ უმცირესობის უფლებათა დაცვა შეადგენს კონსტიტუციის ძირითად საფუძველს ერთა თვითგამორკვევის უფლების ნიადაგზე. ცენტრალ სახელმწიფოთა მთავრობანი ყოველს ილონებენ ეს პრინციპი ცხოვრებაში სასტიკად იქმნეს გატარებული რამდენადაც კი ეს შესაძლებელია.

მეხუთე მუხლის შესახებ ცენტრალი სახელმწიფონი არა ერთხელ აღიარებდნენ ურთიერთთდამი ზარალის ანაზღაურებაში შეთანხმებას, არამედ საზოგადოდ ყოველგვარ ხარჯების გასწორებასაც კი. ამასთან ერთად თვითეული მებრძოლი მხარე თვითონვე განსაზღვრავს თავის ქვეშევრდომთა ზარალის ასანაზღაურებელს ჯამს, ანდა ტყვედ წაყვანილთა თუ იმ ქვეყნის ზარალს, რომელთა ტერიტორიაც ომის ცეცხლს მოჰყვა და დარღვეულ იქმნა საერთაშორისო უფლებები. რაც შეეხება რუსეთის მთავრობის წინადადებას, რომ დაარსებულ იქმნეს საგანგებო ფონდი ასეთ მიზნების მისაღწევად (საზოგადოდ ზარალის ასანაზღაურებლად), ამ საკითხს მაშინ განვიხილავთ. თუ სხვა მებრძოლი მხარენიც თანახმანი იქნებიან საზავო მოლაპარაკებას მოაწერონ ხელი, ისიც განსაზღვრულს ვადამდე.

მეექვსე პუნქტის შესახებ. სახალშენო (კოლონიების) საკითხში გერმანეთი ასეთს აზრს ადგია: ჩვენ სავსებით ვეთანხმებით რუსთა დელეგაციას და მოვითხოვთ ომის დროს ძალით წართმეულ სახალშენო ტერიტორიის დაბრუნებას. გერმანეთი არასოდეს არ შეურიგდება იმ აზრს, რომ მან სამუდამოდ ხელი აიღოს ომის დროს დაკარგულ სახალშენო ტერიტორიის ნაწილებზე. ამასთანავე გერმანელთა აზრთან საზიაროა რუსთა დელეგაციის მოთხოვნილება: დაუყოვნებლივ განწმენდილ იქმნენ მოწინააღმდეგეთა მიერ დაპყრობილი ადგილები. გერმანეთმა კარგად უწყის ბუნება ახალშენებისა და მიტომ სრულ უფლებას ანიჭებს მათ თვითგამორკვევისას. მარტო ის ფაქტი, რომ გერმანეთის სახალშენოში ადგილობრივი მკვიდრნი ერთგული დარჩნენ გერმანეთს გაცილებით უამრავ გარშემორტყმულ მტერთან ბრძოლაში, საკმაო საბუთია იმისა, თუ რა კეთილ განწყობილებაში ვყოფილვართ მათთან, მაშასადამე, კავშირი მათი გერმანეთთან მომავალშიც იქნება მტკიცე. რაც შეეხება მეექვსე პუნქტშივე გამოქვეყნებულ დებულების თავისუფალ საქონლო და ეკონომიურს დამოკიდებულებას, გერმანეთი სრულიად თანახმაა და სწამს, რომ მხოლოდ ასეთი საშუალებით შეიძლება დამკვიდრებულ იქმნეს დაინტერესებულ მხარეთა შორის მეგობრული განწყობილება.

ახალი ამბავი.

ქუთაისი.

თოფების გატაცება. 5 იანვარს ყოფილ 110 პოლკის „ცეხგაუზიდან“ ამავე პოლკის რუს ჯარის-კაცებმა გაიტაცეს თოფები იმ მიზნით რომ სამშობლოში წაიღოთ. გატაცებული თოფების რკინის-გზის სადგურზე გატანა მოასწრეს სადგურზე ადგილობრივი მთავრობის მეცადინეობით თოფები დაატოვებინეს.

◆ **სწავლის ფასის მომატება.** ქუთაისის ქართულ გიმნაზიაში მდგომარე წლის 1 იანვრიდან სწავლის ფასი შემდეგია: მოსამზადებელ კლასებში 15 თუმანი ხოლო გიმნაზიის კლასებში 20 თუმანი.

◆ **ევგ. გეგეჭკორი** რომელიც ამ უქმეებზე ქუთაისში იმყოფებოდა 7 იანვარს თბილისს გაემგზავრა საიდანაც პეტროგრადს აპირებს წასვლას რუსეთის დამფუძნებელ კრებაზე დასასწრებლად.

◆ **ქალაქის თეატრი.** 7 იანვარს ქალაქის თეატრში ქართული დასის მიერ წარმოდგენილ იქმნა კ. მესხის მიერ გადმოკეთებული 4 მოქმედებიანი კომედია „მელანიას ოინები“. წარმოდგენას საზოგადოება საკმაოდ დაესწრო.

◆ **პროტესტი სვანეთიდან.** ამას წინად ლეჩხუმის მაზრის აღმასრულებელმა კომიტეტმა დაადგინა, რომ ზედა სვანეთის მილიციონერთა რიცხვი 25 კაციდან 10-მდის შეემცირებია და მილიციონერთა სია სამაზრო კომიტეტს თვითონვე შეედგინა.

ამის შესახებ ზედა სვანეთის სარაიონო აღმასრულებელმა კომიტეტმა იქონია სხდომა და ლეჩხუმის სამაზრო აღმასრულებელ კომიტეტს პროტესტი გამოუცხადა და მოითხოვა, რომ მილიციონერების ძველი შემადგენლობა თავის ადგილზე დარჩენ.

ამავე კრებაზე ზემოსვანეთის რაიონის კომისრად არჩეულ იქმნა ივანე კონსტანტინეს ძე გუჯეჯიანი და მის თანაშემწედ მიხეილ გიორგის ძე პირველი. საგუბერნიო აღმასრულებელი კომიტეტიდან კრება მოითხოვს, რომ ისინი აუცილებლად დამტკიცებულ იქმნან.

მოითხოვს აგრეთვე, რომ გაგზავნილ იქმნეს 13 თოფი.

ამ დადგენილების ოქმები გაეგზავნა როგორც სამაზრო ისე საგუბერნიო აღმასრულებელ კომიტეტებს.

◆ **შუამდგომლობა.** ქუთაისის საგუბერნიო აღმასრულებელმა კომიტეტმა კავკასიის სამოსწავლო ოლქის კომისარიატის წინაშე შუამდგომლობა აღძრა, რომ ქუთაისის მესამე გიმნაზია მიიღოს თავის ხარჯებზე და გაუხსნას მას კრედიტი იმ წყაროებიდან, რომლიდანაც სხვა გიმნაზიები სარგებლობენ.

◆ **დეპეში.** ქუთაისის გუბერნიის სადგილ-მამულო კომიტეტმა დეპეშით აცნობა ამიერ-კავკასიის საოლქო სადგილ-მამულო კომიტეტს, რომ ქუთაისის კომიტეტი დაუყოვნებლივ მოითხოვს, გაუქმებულ იქმნას მომრიგებელ შუამავალთა ინსტიტუტი და გლეხთა საკრებულოები. მათ უნდა მოესპოს ყოველივე კრედიტები და კითხვის საბოლოოთ გარჩევამდის შუამავალთა ინსტიტუტის ყოველივე საქმეები უნდა ჩაბარდეს რომელიმე დაწესებულებას ან კერძო პირს.

◆ **რაჭის მაზრის** კომისრად დანიშნულა იულონ იაშვილი.

◆ **ტყიბულის რაიონის** კომისრად არჩეულ იქმნა პ. არჯევანიძე.

◆ **ახალი გიმნაზია.** დ. აბაშაში მდგომარე თვის 20 რიცხვიდან გაიხსნება სრულ უფლებიანი გიმნაზია. ამ სასწავლებელში მოწაფეებს სხვა ქალაქებიდანაც შეუძლიათ გადასვლა.

◆ **თავისუფალი ადგილი.** აბაშის მომავალ გიმნაზიისათვის საჭიროა სიტყვიერების მასწავლებელი. მსურველმა უნდა მიმართოს აბაშის უმაღლეს პ. დ. სასწავლებლის გამგეს გედ. ლ. მეფარიშვილს.

◆ **გასამართლება პროვოკატორებისა.** 7 იანვარს ს.-დემოკ. კლუბის დარბაზში გაასამართლეს პროვოკატორები გუნია და შუბლაძე. ორივე დამნაშავეთ იცნეს, მაგრამ, რადგანაც დღეს ისინი რევოლუციისათვის საფრთხეს არ წარმოადგენენ, ორივე გაანთავისუფლეს. ამავე დღეს უნდა გაერჩიათ საქმე ყოფილი პოლიციმეისტერის მახარაძისა, მაგრამ ავადმყოფობის გამო იგი ვერ გამოცხადდა.

◆ **ჯამაგირები მილიციონერებს.** ლეჩხუმის მაზრის კომისარი პ. ასათიანი სთხოვს გუბერნიის კომისარს, რომ გაუგზავნოს მას თანხა მილიციონერების დასაკმაყოფილებლად.

◆ **სურსათზე ნიხრის მომატება.** ქალაქის სასურსათო კომიტეტმა 1 იანვრიდან გირვანქა ხორცზე დააწესა 1 მანეთი, ფუთ სიმინდზე 7 მან. და სიმინდის ფქვილზე კი 10 მანეთი. სხვა სანოვაგეზე ძველი ფასები დარჩა. ეს ნიხრი უნდა დაამტკიცოს საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტმა.

◆ **ფული ხიდის გასაკეთებლათ.** ფოთის ქალაქის თვითმართველობამ შუამდგომლობა აღძრა ქუთაისის გუბერნიის კომისრის წინაშე, იშუამდგომლოს ამიერ-კავკასიის კომისარიატის წინაშე, რომ გადადონ 300 ათასი მანეთი ქ. ფოთში მდ. რიონის შტოზე ხიდის გასაკეთებლათ.

◆ **სურსათი მუშებს.** ტყვიბულის მაღაროების ინჟინერი სთხოვს ქუთ. საგ. სასურსათო სამმართველოს, გაუგზავნოს მას მუშებისათვის, სიმინდი, ლობიო, შაქარი, ჩაი და სხვა სურსათი.

◆ **საქონლის ჭირი.** საქონლის ჭირი ქ. ქუთაისშიც გავრცელდა. ქალაქის განაპირა ქუჩებში ყოველდღე იხოცება საქონელი, მაგრამ ყურადღებას არავინ არ აქცევს.

◆ **მომრიგებელ კამერაში.** დღეს, 9 დეკემბერს, საღამოს 6 საათზე მოხდება მომრიგებელი კამერის სხდომა.

◆ **საღამო-კონცერტი.** დღეს ქალაქის თეატრში მუშათა პროფესიული კავშირი გამართავს საღამო-კონცერტს.

◆ **თავის დაჭრა.** გუშინ, 8 იანვარს ბაღის გვერდით პრაპ. ვალოდია ლოლობერიძეს უცაბედად გაუვარდა რევოლვერი. ტყვია თვითონვე მოხვდა ფეხში და დაიჭრა.

◆ **პურის ფქვილს** საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტი ამ დღეებში ბათუმიდან მიიღებს.

◆ **შეშა.** 5 იანვარს საგუბერნიო სასურსათო სამმართველომ აჯამეთიდან მიიღო 18 ვაგონი შეშა.

◆ **სიმინდის ფქვილი** ქუთაისის ბაზარზე ამ ჟამად 20-დან 25 მანეთამდის ფასობს.

◆ **მასწავლებლების დამტკიცება.** ქუთაისის საგუბერნიო აღმასრულებელმა კომიტეტმა წმ. ნინოს ქალთა გიმნაზიის მასწავლებლებათ დაამტკიცა. ე. დ. აბდუშელიშვილი და ა. მ. ჩარკვიანი...

თბილისი.

დამფუძნებელ კრების წევრები. დამფუძნებელ კრების ამიერ კავკასიაში არჩეული წევრები თბილისში არ მოიყრიან თავს და პირდაპირ უნდა გაემგზავრნენ პეტროგრადს. შესაფერი მოწმობები დეპუტატებისათვის ჯერ არ მიუციათ.

— **ბოლშევიკური საოლქო საბჭო.** ბოლშევიკების მიერ არჩეული საოლქო საბჭო ბაქოში გადადის, სადაც ის კავკასიის ლაშქრის საოლქო საბჭოს სახელით იმოქმედებს და ბლოკი საბჭოს გაბათილებას ეცდება.

— **თბილისის საავიაციო სკოლის** დაცვა გაცარცვისაგან, ერთერთ ქართულ ცხენოსანთა პოლკს მიენდო, რომელიც უკვე შეუდგა თავის მოვალეობის შესრულებას.

— **8 საათის სამუშაო დღე.** ქალაქის გამგეობის წევრმა გამგეობას მოახსენა: გეგეჭკორმა განაცხადა; რომ 8 საათის სამუშაო დღის დეკრეტი შეეხება ქარხნის მუშებს და არ გავრცელდება სახელმწიფო დაწესებულებათა და შინა მოსამსახურეებზე.

დარიალის ხეობით პურის მოზიდვა. არზუმანიანცი და ბეჟოევი ქალაქს დაჰპირდნენ, რომ საქართველოს სამხედრო გზით თვეში 60000 ფუთს ხორბალს გადმოზიდავენ. ფუთი ხორბლის გადმოტანა 7 მანეთი დაჯდება.

— **სასამართლოების რეორგანიზაცია.** დეკემბრის 31 ს კომისარიატმა დაადგინა გავრცელებულ იქმნას ამიერ კავკასიაში 1912 წლის თიბათვის 15-ის კანონი ადგილობრივ სასამართლოების რეორგანიზაციის შესახებ.

ადგილობრივი ბონები. კომისარიატმა ბ ნ კარჩიკიანს (საფინანსო საქმეთა კომისარს) დაავალა გაიღოს ყოველივე ხარჯი ბონების დაბეჭდვის დასაჩქარებლად. ბონები დაიბეჭდება აქტის ქაღალდზე და ზედ წარწერილი იქნება — „ამიერ-კავკასიის კომისარიატის ბონი“.

— **ჩხენკელის დაბრუნება.** განჯიდან დაბრუნდა შინაგან საქმეთა კომისარი ა. ჩხენკელი.

— **დამფუძნებელი კრების წევრი-კომისარები.** გამოირკვა, რომ ვიდრე დამფუძნებელი კრება ამიერ კავკასიის ხალხ მთავრობას არ დანიშნავს მანამდე დამფუძნებელ კრებაზე არჩეულნი კომისარიატის წევრები თავთავის თანამდებობას შეინარჩუნებენ.

— **გენერალ პრჟევალსკის ავადმყოფობა.** ავად გახდა კავკასიის ჯარების უფროსი გენერალი პრჟევალსკი; მის თანამდებობას დროებით ასრულებს გენერალი ლებედინსკი.

— **საერობო კავშირის დაწესებულებები** როგორც გამოირკვა, ამიერ კავკასიის საერთაშორისო სამხედრო კავშირს დაექვემდებარება და მის განკარგულებაში იქნება.

— **კავკასიონის ულელტეხილის რკინის გზა.** რუსების სატეხნიკო საზოგადოებასთან მოწყობილი კომისია, რომელიც კავკასიონის ულელტეხილზე გასაყვან რკინის გზის პროექტს ამზადებს, რამდენიმე მცირე კომისიებად დაიყო ყველა პროექტების გასახილველად. კომისიებმა მუშაობა უნდა დაასრულონ თებერვლის პირველამდე. შემდეგ განხილულ იქნება ხარჯთ-აღრიცხვის პროექტი და ამის შემდეგ შეუდგებიან გზის გაყვანას.

— **ამიერ კავკასიის რკინის გზის დეფიციტი.** გამოანგარიშებულია, რომ 1918 წელს ამიერ-კავკასიის რკინის გზას 10,854,000 მანეთი დეფიციტი ექნება.

— **„ალიონის“ ჯგუფის თათბირი.** დეკემბრის 27-ს. ქართულ კლუბში გაიხსნა სოციალ-დემოკრატ „ალიონს“ ჯგუფის თათბირი. თავმჯდომარედ აირჩიეს პ. ქავთარაძე, მდივნად დ. სულიაშვილი. მოხსენება გააკეთეს: პ. საყვარელიძემ „ნაციონალური კითხვა და სოციალ-დემოკრატია და „ალიონის“ ჯგუფის წარმოშობის ისტორია“. ი. გომართელმა — „ეროვნება და აგრარული საკითხი“, პ. ქავთარაძემ — „მიმდინარე მომენტი“, კ. ქავთარაძემ — „მუშათა ორგანიზაცია“, ნ. ქარცივაძე — „ჯარის ნაციონალიზაცია. თათბირს ასამდე დელეგატი დაესწრო.

— **ბაჟი თამბაქოზე.** იანვრის 2-ს კომისარიატმა განიხილა შინაგან საქმეთა კომისრის მოხსენება შესახებ ბაჟის დაწესებისა სოხუმში ფურცელ თამბაქოზე სოხუმის ქალაქის თვითმართველობის სასარგებლოდ განზრახულია ფუთზე 1 მანეთი ბაჟი: ხმის უმეტესობით პროექტი მოწონებულ იქმნა.

— **ტრაპიზონის ქართველ მხედართა კავშირის** [illegible] სექციამ თანახმად შექმნილ პროექტისა საჭიროდ [illegible] მე 5 ქართულ კორპუსთან არსებული მე-9 სამხედრო საგზაო რაზმს [illegible] ქართული პირველი სამხედრო საინჟინერო რაზმი, რომლის უფროსი, შტაბის მოხელენი და ჯარის კაცთა უმრავლესობაც ქართველებიც არიან. სექციამ დაადგინა აგრეთვე ჩაიბაროს 6 სამხედრო საგზაო რაზმის, ტრაპიზონის ციხის რკინის გზების და ანატოლიის სანაპიროს სამხედრო-ტეხნიკური ქონება.

— **ყაზახები და ამიერ კავკასიის საოლქო საბჭო.** ყაზახთა რადამ ამიერ კავკასიის ლაშქრის საოლქო საბჭოს განუცხადა, რაკი საოლქო საბჭო ორად გაიყო და მას სრულ უფლებიანად არა სთვლის, ამიტომ თავის წარმომადგენელს ის უკან იწვევს საბჭოდან. ჩვენ არც ერთ გათიშულ მხარეს არ ვემხრობით, მაგრამ მაინც შეუძლებლად მიგვაჩნია საოლქო საბჭოში ჩვენი წარმომადგენლის დარჩენა, ნათქვამია განცხადებაში.

— **ქართველ ვაჭართა კომიტეტი.** ეროვნულ საბჭოს საფინანსო კომისიას არსებული 40 კაცისაგან შემდგარი თბილისის ქართველ ვაჭართა საფინანსო კომიტეტმა სულ მოკლე ხანში უნდა მოაგროვოს საქართველოში 2 მილიონი მანეთი.

მობილიზაციის ცირკულიარი.

ამიერ-კავკასიის შინაგან საქმეთა კომისარმა ა. ჩხენკელმა ყველა გუბერნიისა და საოლქო კომისარებს გაუგზავნა დეპეშით შემდეგი ცირკულიარი:

„მოკლე ხანში გამოქვეყნებული იქნება ამიერ-კავკასიის კომისარიატის მიერ დამტკიცებული დეკრეტები:

1) გაწვეულ იქმნან მოქმედ სამხედრო სამსახურში ექვსი თვის ვადით ყველა, ვისაც 1918 წლის პირველ იანვარში ცხრამეტი წელი შეუსრულდათ, მათ შორის ყველა მასწავლებლებიც, მოწაფეებიც, სახაზინო და კერძო დაწესებულებათა ყველა დარგის მოსამსახურეები. გამონაკლისს შეადგენენ, მხოლოდ პირნი, აღნიშნულნი სამხედრო ბეგრის დებულებისა 43 მუხლში. ყველა შეღავათი ავადმყოფობის აღნუსხვა მოკლე ხანში გამოცხადდება. გაწვევის დღე იანვრის 15 ს.

გასინჯვა ხდება საგანგებო კომისიების მიერ, რომლის შემადგენლობაში შევლენ, სამაზრო აღმ. კომიტეტის წარმომადგენელი, ექიმი, სათანადო ეროვნულ ლაშქრის საბჭოს წარმომადგენელი, ქალაქის თვითმართველობის წარმომადგენელი სამაზრო აღმ. კომიტეტის წარმომადგენლისა ან მისი თანაშემწის თავმჯდომარეობით.

ყოველი გაწვეული ვალდებულია თანვე მოიტანოს სამი დღის ულუფა.

2) ყველა ჯარის კაცი ვალდებულია თავის ეროვნულ ნაწილებში გადავიდეს.

ჯარს უნდა დაუბრუნდნენ ყველა, რომელთაც 1918 წლის იანვრის პირველს 32 წელი შეუსრულდათ, მათ შორის ისინიც, ვინც თავდაცვის საქმეზე მუშაობდა. ვისაც ჯარში უკვე უმსახურიათ, ისინი პირდაპირ ეროვნული ჯარის ნაწილებში გამოცხადდებიან, ვისაც ჯერ არ უმსახურიათ, ისინი ჯარის საკრებულო პუნქტში ცხადდებიან.

ყველა უნდა გამოცხადდნენ იანვრის 15-ს. დეკრეტი არ ვრცელდება რკინის გზებზე, ფოსტაზე, ტელეგრაფზე, ტრამვაიზე, ელექტრონის სადგურებზე, წყალსადენზე, წისქვილებზე ყველა დარგის მომუშაკეებზე, თუ კი ისინი ირიცხებოდნენ 1917 წლ. ღვინობისთვიდან.

ორივე დეკრეტი არ ვრცელდება დედის ერთა შვილზე. პირნი, რომელნიც ჯერ შეუმოწმებელნი არიან და აგრეთვე თეთრ ბილეთებიანი, ცხადდებიან ჯარის საკრებულო პუნქტში იანვრის 15-ს. ამიერ-კავკასიის არამკვიდრთ შეუძლიანთ არ იმსახურონ, თუ კი ამიერ კავკასიის საზღვარს დატოვებენ.

სწრაფად მიიღეთ ყოველგვარი ზომები, ქვეყანას აცნობეთ სამაზრო და სოფლის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კომისარებს გარდაეცით ყოველივე ცნობები, დანიშნეთ საკრებულო პუნქტები, შეადგინეთ შესამოწმებელი კომისიები. სთხოვეთ სახლის პატრონებს. დაწესებულებათა გამგეებს შეუდგენ მოსამსახურეთა დოკუმენტების გადახედვას. შედეგები სწრაფად შეგვატყობინეთ.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს კომისარი

ა. ჩხენკელი.

ბრძანება მობილიზაციის შესახებ.

შინაგან საქმეთა კომისარმა ცირკულიარი დაუგზავნა საგუბერნიო, საოლქო და სამაზრო კომისარებს, რომელშიაც გამოცხადებულია, რომ ამ დღეებში ამიერ-კავკასიის კომისარიატის დეკრეტები გამოვა სამხედრო ბეგრის შესახებაო.

პირველ დეკრეტში გამოცხადებული იქნება: ყველა ახალგაზდა, რომელსაც მიმდინარე 1918 წლის 1 იანვრიდან 19 წელი შეუსრულდა, ამავე იანვრის 15-ს უნდა გამოცხადდეს სამხედრო სამსახურში. ვადა სამსახურისა 6 თვე იქნება. შეღავათი არავის არ მიეცემა, გარდა ავადმყოფებისა. სამსახური უნდა მოიხადონ მასწავლებლებმაც და ყოველგვარ დაწესებულებათა მოხელეებმა.

მეორე დეკრეტში შემდეგი იქნება გამოცხადებული: ის პირნი, რომელნიც სამხედრო ბეგარას იხდიან, ანუ უნდა მოიხადონ და მიმდინარე 1918 წლის 1 იანვარს 32 წლამდე შეუსრულდათ, ვალდებულნი არიან გამოცხადნენ თავიანთ ეროვნულ ჯარებში ამავე იანვრის 15-ს და იმსახურონ 6 თვე.

დეკრეტები არ ეხებიან დედის ერთა შვილებს. ყველამ უთუოდ თან უნდა მიიტანონ 3 დღის სამყოფი საგზალი.

ერობა ამიერ-კავკასიაში

შინაგან საქმეთა სამინისტროს კომისარის მიერ დაარსებულმა კომისიამ, რომელმაც უნდა შემოიღოს ამიერ კავკასიაში ერობა, შეიმუშავა შემდეგი დებულება (რეფორმის საფუძვლად მიღებულია სამ-სართულიანი ერობა).

1. [illegible] საგუბერნიო და სამაზრო ერობის დაწესებულებათა შემოღებისა ამიერ-კავკასიაში.

2. ბრძანება სამაზ. და საგუბერ. ერობის დაწესებულებათა არჩევნებისა, არჩევნების მოხდენა სოფლის ერობის დაწესებულებებში. 3. წესრიგი. ერობის დებულების ძალაში და მოქმედებაში მიყვანისა ამიერ-კავკასიაში. 4. ალნუსხვა გუბერნიის, სამაზრო და სასოფლო ერობის დაწესებულებათა ხმოსნებისა.

ზემო-აღნიშნულ პუნქტებს ამ დღეებში განიხილავს ამიერ-კავკასიის კომისარიატი. დამტკიცების შემდეგ დაიწყება საერთო არჩევნები. მანამდე კომისია განაგრძობს მუშაობას. ამ დღეებში შემუშავებულ იქმნება დებულების მეორე ნახევარი.

ამიერ-კავკასიის რკინის გზა და ვიკჟელი

დასრულდა კავკასიის რკინის გზათა მოსამსახურეების ყრილობა, რომელმაც გაითვალისწინა, რომ სრულიად რუსეთის რკინის გზის კავშირი (ვიკჟელი) ბოლშევიკების ხელში გადავიდა და მეორეს მხრივ ვიკჟელმა ორმაგი როლი ითამაშა ბოლშევიკების დიქტატურის შექმნის დროს, და დაადგინა გამოეყოს ვიკჟელს. ყრილობამ გაითვალისწინა აგრეთვე ის გარემოება, რომ უკრაინის და ფინლიანდიის რკინის გზები ადგილობრივად შექმნილ ძლიერ მთავრობას მიემხრნენ და დაადგინა მხარი დაუჭიროს ამიერკავკასიის კომისარიატს, თებერვლის 20 მოიწვიოს ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მსახურთა დამფუძნებელი ყრილობა, რომელმაც უნდა დაარსოს ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მსახურთა ცენტრალი აღმასრულებელი კომიტეტი.

სამაჰმადიანო საქართველოში.

ახალციხის მაჰმადიანებმა მოითხოვეს, რომ ქალაქში მდგარი პოლკი მაჰმადიანთა პოლკად გარდაქმნან, თუ შესაძლებელია ქართული პოლკიც ცალკე დაარსდეს. ამასთანავე მოითხოვეს, ახალციხეში მაჰმადიანთა ჯარი იდგესო, თვით მართვა-გამგეობაც მაჰმადიანთა ხელში გადავიდეს. ქართველ პოლკის შესახებ მაჰმადიანები მოითხოვენ, რომ საქმის ვითარება იანვრის ხუთამდის იქმნეს გამორკვეული. ახალციხეში ამ ჟამად სრული სიწყნარეა.

ბათომის ქართველ მაჰმადიანთა საქველმოქმედო საზოგადოებას შემდეგი მისალმებანი გაუგზავნა შემდეგ დაწესებულებათა და პირებს:

ა) ქართულ ეროვნულ საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტს. 23 ქრისტეშობისთვეს, კომიტეტის და საქ. საზ.-ის გაერთიანებულ კრებაზე დადგენილია მოწვეულ იქმნას დიდი ყრილობა (300 დელეგატი) არა უგვიანეს 10 იანვრისა (1918 წ.), მთელი ამ მხარის საჭიროებათა გამოსარკვევად და მძიმე საკითხების გადასაწყვეტად. მაგრამ ჩვენს მიზანს მრავალი ტეხნიკური დაბრკოლება ელობება, რაიც რთულდება კომიტეტის ნივთიერი საშუალებათა უქონლობით. მივიღეთ რა მხედველობაში ყოველივე ეს, დავადგინეთ მოგმართოთ ნივთიერ დახმარების აღმოსაჩენად. გთხოვთ, გვაცნობოთ, აღმოგვიჩენთ თუ არა შემწეობას, რათა შესაფერ სამზადისს შეუდგეთ.

ა. ი. ჩხენკელს დიდად პატივცემულო აკაკი ივანეს ძევ; დაუფასებელია თქვენი ღვაწლი ქართველ მაჰმადიანთა წინაშე. იმ დროს, როცა ძველი მთავრობა მაჯლაჯუნასავით გვაწვა და მეფის აგენტები ხელებს გვიკრავდნენ, გაისმა თქვენი ხმა სახელმწიფო სათათბიროში ჩვენ დასაცავად; აღმართეთ რა ხელში დროშა დემოკრატიისა, მოისწრაფეთ ჩვენსკენ დანაყოფი თქვენი შრომისა, ყველამ იცის ჩვენში. ახლაც, ამ განცდისას და ანარქიის დროს, როცა ბნელი ძალები კვლავ ჰლამობენ რჩეულთა დაღუპვას, თქვენ გამოჩნდით და გამოჰგლიჯეთ ჩვენი თავი მტარვალთა ხელებს. ახლაც, როცა მთელს რუსეთში გაჩაღებულია მუშაობა ეროვნულ შენებისა, არ დაგვტოვეთ და ხელთ იპყარით საქე ჩვენის ცხოვრებისა. გამოუთქმელია მადლობა ჩვენი თქვენდამი. არ არის ერთი კუთხე სამაჰმადიანო საქართველოში, დიდად პატივცემულო აკაკი ივანეს ძევ, სადაც არ გიცნობდნენ და მადლობით არ გიხსენიებდნენ. ხოლო სამაჰმადიანო საქართველოს მომავალ ისტორიაში თქვენ ღირსეული ადგილი დაგეთმობათ".

ასეთივე სამადლობელო შინაარსის დეპეშა მიიღო ივანე გომართელმა.

კომიტეტის თავმჯდომარე **მემედბეგ აბაშიძე**, მდივანი **დ. კიკავა.**

პასუხის მაგივრად.

გაზეთ „ხალხის მეგობარ"-ში (№ 74) დასტამბულია წერილი ხელმოუწერელი, რომელიც შეეხება შ. ნუცუბიძის ლექციას, წაკითხულს სამ იანვარს, ქ. ქუთაისში; წერილი, რა თქმა უნდა რეცენზიის სახითაა შედგენილი, მაგრამ მკითხველი ადვილად შეატყობს, რომ ეს რეცენზია კი არ არის,—არამედ ხოტბა, შეთხზული გლახა ქართული ენით. აბა, რომელი ცოტად მაინც თავმოყვარე ადამიანი დაიწყებს წერილს იმ ტიტულების ჩამოთვლით, რომელსაც ამოიკითხავს მკითხველი ქუთათურ სოც.-ფედ. გაზეთში.

ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ თუ სადმე სოც.-ფედ. პარტიაში დარჩენილა გულწრფელი, თავმოყვარე და პატიოსანი ადამიანი, მას უსათუოდ შერცხვება... დღეს ჩვენ არაფერს ვიტყვით ლექციის შინაარსის შესახებ. ამ მოკლე ხანში გვექნება ცალკე წერილი და საჯარო გამოსვლაც, სადაც ვეცდებით, სხვათა შორის, დავახასიათოთ სოც.-ფედ. და მათი პარტიული იდეოლოგია „ნიჭიერ ახალგაზდათა და პოლიტიკოსთა ბანაკი."

აქ მოვიყვანთ მხოლოდ ერთ მარგალიტს, რომელიც საუცხოვოდ ახასიათებს საქართველოს სოც.-ფედ. იდეოლოგების ნიჭს და ცოდნას: „საფრანგეთის რევოლუციათა ამბებს მესვეურობდა უმთავრესად პარიზი და არა ლიონი ან ვერსალი",—ამბობს სოც. ფედ. იდეოლოგი (იხ. „სახალხო საქმე" № 907 1917 წ.)

ხალხი მოკლებული ელემენტარულ გეოგრაფიულ ცოდნას, ხალხი, რომელმაც არ იცის ვერსალის გეოგრაფიული მდგომარეობა და რომელიც არ იცნობს საფრანგეთის რევოლუციას,—რა გასაკვირალია, რომ შ. ნუცუბიძის ფრაზეოლოგიით და უნიადაგო პათოსით ასე ხარბად იკვებებოდეს, მაგრამ ჩვენ ვეკითხებით სოც.-ფედ. რა უფლება აქვთ მათ, ასეთ სულიერ სიღატაკეში მყოფთ, კ. ჰანტურიას ულოღიკობაზე ილაპარაკონ?

ჰოტენტოტური ეთიკა სოც.-ფედ. კარგი ხანია გამორკვეულია ჩვენში, მათი ზნე და ჩვეულება კარგი ხანია ცნობილია და პეტერბურგის უნივერსიტეტის მაგისტრანტების უშნო გამოსვლები მხოლოდ თავისებური დემონსტრაციაა სოც.-ფედ. სულიერ არარაობისა.

„ხალხის მეგობარი" მთვრალურ ქვეყნით აცხადებს, შ. ნუცუბიძე ტაშით დაა ჯილდოვესო: მართლა სპილენძის წარბი უნდა ქონდეს ადამიანს, რომ არ გაწითლდეს და სთქვას, რომ სამ იანვარს ქუთაისის თეატრის დარბაზში ტაში მართო შ. ნუცუბიძეს დაუკრესო, თუმცა აუდიტორია კი ფედერალისტების იყო; ტაში თუ არ ვცდებით, სხვის სიტყვამაც გამოიწვია, მაგრამ—განა ტაშის ცემით შეიძლება მოხსენების და აზრის დაფასება?!

ჩვენში ზოგიერთი ჯგუფის სულიერ განწყობილება ჯერ-ჯერობით სამწუხაროდ ისეთია, რომ საკმარისია საზოგადოებაში გამოიტანო „ერფურტის პროგრამმა" ან თ. ღლონტის „ავტონომია და ფედერაცია" და ტაშს დაიმსახურებ,—მაგრამ საბედნიეროდ ეს წარმავალია ისე, როგორც ფედერალისტების გამოსვლები.

—ეს გარეგნულად... pour ensemble! თუ რა სოფიზმებით გამოვიდა სამ იანვარს თეატრის დარბაზში ნუცუბიძე—ეს სწორწონობას, ინტელიგენტობას და ზრდილობას მოკლებული ლექტორი და რით უპასუხეთ ჩვენ,—ამაზე შემდეგ.

კ. კაპანელი—ჰანტურაია.

ფერმის ქუჩის მცხოვრებთა აღმასრულებელ კომიტეტის არჩევა.

3 იანვარს, საქალაქო სასწავლებლის შენობაში, მოხდა ფერმის ქუჩის მცხოვრებთა საერთო კრება. კრების საგანი იყო ამავე ქუჩის აღმასრულებელი კომიტეტის არჩევა. წეს რიგისთვის არჩეულ იქნა თავმჯდომარე მითაიშვილი, როგორც კრებაზე გამოირკვა, ყველა მსურველი იყო შეთანხმება მოხდარიყო პარტიათა შორის; ასეც მოხდა და პარტიები შეუდგენ თავიანთ კანდიდატების დასახელებას. აღმასრულებელი კომიტეტი უნდა ყოფილიყო შემდგარი 19 კაცისაგან. 5 ადგილი შეხვდა ეროვნულ-დემოკრატებს დანარჩენი სხვა პარტიებმა გაინაწილეს, ეროვნულ-დემოკრატების მხრით დასახელებული იყვნენ: 1) ვლ. კანდელაკი, 2) იოსებ გვეტაძე, 3) ლევან სვანაძე 4) ნოე კანდელაკი და 5) ფუტკხვანიძე.

მეორე დღეს მოხდა პრეზიდიუმის არჩევნები. გადასწყდა პრეზიდიუმი შემდგარიყო 3 კაცისგან, რომელთა შორისაც ყველა პარტიის წარმომადგენელია.

ინ—კანი.

თავდაცვის საქმე თბილისში.

თვით დაცვის მოწყობა. ქალაქში გაძლიერებულმა უწესოებამ მეორეს მხრივ მცხოვრებნი აიძულა თვითვე ეზრუნათ თავის დაცვაზე. პირველი თავდაცვის კომიტეტი შესდგა ვერაზე, გუნიბის, მოსკოვის, პეტროვის, ბელინსკის ქუჩების უბანში. მოქ. ელჩინინოვის თავოსნობით ამ დღეებში შემდგარმა მცხოვრებთა კრებამ დაადგინა თავის დასაცავად თვით მცხოვრებლებისაგან შედგეს რაზმი, რომელშიაც 400—500 კაცი შევა. მთელი უბანი დაიყოფება ნაწილებად. თითო ნაწილს თავისი პატარა რაზმი ეყოლება. რაზმის უფროსად უნდა დაინიშნოს სამხედრო პირი. რაზმის თითო ნაწილში შევლი 3—4 მილიციონერი და ამნაირად მილიციასთან კონტაკტი იქნება დადებული.

ამ საქმის მეთაურებს მოლაპარაკება ჰქონდათ უკვე მილიციასთან, რომლისაგანაც პირობა მიუღიათ, რომ რაზმის შედგენის შემდეგ მილიციონერები თავთავის პოსტს აღარ მოშორდებიანო. სამხედრო უწყება დაჰპირდა მათ, რომ რაზმისთვის იარაღს მისცემს.

— **თავდაცვა „ფიქრის გორაზე".** „ფიქრის გორაზე" უკვე დაიწყო მოქმედება თვითდაცვის კომიტეტმა; შეადგინა რაზმი. ყოველ ღამე 9 კაცი გამოდის საყარაულოდ. რაზმის შედგენამ უკვე მიაღწია თავის მიზანს: ამ უბანში სამაგალითო წესრიგია; იმ დროს, როდესაც ახალწლის ღამეს მთელს ქალაქში სროლა იყო და ახლო-მახლო ქუჩებში ხულიგნები თარეშობდნენ, „ფიქრის გორაზე" სიმშვიდე და წესიერება არ დარღვეულა.

— **სახლის პატრონების შუამდგომლობა.** სახლის პატრონთა კავშირმა შუამდგომლობით მიმართა წესიერების დაცვის კომიტეტს იარაღი დაურიგონ მცხოვრებთ ხულიგანობისა და ბოროტ-მოქმედებისაგან თავის დასაცავად.

მუხურის აღმასრულებელ კომიტეტს.

დიდმა რევოლუციის გამარჯვებისა ცხადი შეიქნა, რომ ყოველმა კუთხემ თავის საკეთილდღეოთ თითონ უნდა იზრუნოს. ბრძანებლობას ზევიდან, გულგრილი ზრუნვა ცენტრიდან თითქმის მოისპო და თუ არ მოისპო, შესამჩნევად მაინც შემცირდა. პეტროგრადის რევოლუციამ საქართველოში დაანგრია ძველი სულშემხუთავი წესწყობილება, აქაც გაბატონა ხალხი—ერი. გაბატონებულმა ერმა თითონ უნდა იზრუნოს თავის კუთხის აღსადგენათ. ერს—ხალხს თავის აღმასრულებელი კომიტეტები ყავს, რომელნიც ერის სურვილების გამომხატველ ორგანოებს წარმოადგენენ. როგორც აგეთი აღმასრულებელი კომიტეტი თავის მოქმედებით სრულიად თავდადებული მუშაკი და დარაჯი უნდა იყოს თავის კუთხის კეთილდღეობისა. თუ რამდენათ შეესაბამება ეს დანიშნულება სოფ. მუხურის აღმასრულებელ კომიტეტს, ეს ჯერ კიდევ გამოურკვეველია—რადგან ამ კომიტეტს ჯერ ვერ ჩამოურეცხია სავსებით ის შავი ლაქა, რომელიც მას მოეცხო ამ ორი თვის წინათ. ყოველ შემთხვევაში ერთი ცხადია, თუ აღმასრულებელ კომიტეტს გარემოება ხელს არ უწყობს, ძველი ცოდვები დაივიწყოს, მომავალში თავგამოდებითი მუშაობით უნდა დაუმტკიცოს ხალხს სურვილი შეცდომების გასწორებისა და ამით მაინც მოინანიოს დარჩენილი ცოდვები.

ამიტომ აი, **რა უნდა გააკეთოს მუხურის აღმასრულებელმა კომიტეტმა:**

1. მისი პირდაპირი მოვალეობაა არსებული სკოლების გაუმჯობესებაზე ზრუნვა, მათი მოწაფეებით შევსების ცდა. დღეს დღეობით ეს სკოლები დაცარიელებულია—იმიტომ კი არა, რომ ბავშვები ცოტანი არიან, არამედ იმიტომ, რომ აქ ხალხს საკმაოთ არა აქვს გაგებული სწავლის საჭიროება. ამით აიხსნება, რომ ბავშვები კერიის ძირას სხედან და სკოლები დაცარიელებულნი არიან. ამიტომ არის, რომ აქაური სკოლები არც ერთს არა აქვს სამი განყოფილების მეტი. ამას ყურადღება უნდა მიაქციოს კომიტეტმა და ხალხში შესაფერი პროპაგანდა გასწიოს და უკიდურეს შემთხვევაში შესაფერი ზომებიც მიიღოს.

2. მეორე დიდ და პირდაპირ მოვალეობას შეადგენს სოფლათ ხიდების გაკეთება. თითქმის არც ერთზე კაცს არ გაესვლება მზის შუქის დროსაც და ღამით იქ გასვლა ღმერთმა მტერსაც კი აშოროს. მერე აქ მასალა საკმაოთ არის და ხალხის სურვილსაც საზღვარი არა აქვს და, რადგან მეთაურები ამაზე არ ზრუნავენ, სურვილი ოცნებათ რჩება და სინამდვილე ხალხს წარმოუდგენლათ სტანჯავს.

3. მესამე დიდზე უდიდესი საქმე სოფლათ გზების გაკეთება არის. ჯერ არც სოფლათ არის ისეთი გზები, რომელზედაც კაცს იოლათ შეეძლოს გავლა. ხშირათ შეხვდებით, რომ ღობესა და ღობეს შორის მხოლოთ არშინ-ნახევარი გზა არის დატოვებული და ისიც ყოვლად უვარგისი. რაც შეეხება იმ გზას, რომელიც ტყიბულს აერთებს ამ სოფელთან, და ურომლისოდაც აქაურ მცხოვრებთ ცხოვრება არ შეუძლია როგორც უპუროთ, ამაზე ლაპარაკი ზედმეტია. ურემი რომელიც, ჩვეულებრივათ 35 ფუთ ბარგს ზიდულობს, ამ გზაზე 7—8 ფუთის მეტს ვერ გადაატარებს და იმასაც გაჭირვებით. იშვიათია ისეთი მოსახლე, რომელსაც მისდა უზრუნავათ, წლიურათ 600 მანეთიდან 2000 მანეთამდე სადირალი ხილი არ მოუვიდეს, მაგრამ უგზოობით ან სახლში უნდა დაალპოს და ან მეათედ ფასათ უნდა გაყიდოს. ამიტომ, რაც უნდა დაჯდეს, ეს გზა უნდა გაკეთდეს. მით უმეტეს, რომ მთელი ორი სოფლიდან მუშა ხელი უსასყიდლოთ იმუშავებს. ცხადზე უცხადესია, რომ ამ საქმეებისთვის აღმასრულებელ კომიტეტს თანხა სჭირდება. თანხის შესადგენად კომიტეტმა უნდა მიმართოს მოწოდებით ამ სოფლის მკვიდრთ. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ეს უკანასკნელები არც ისე გულგრილათ მოეკიდებიან ამ საქმეს, როგორც ზოგიერთებს გონიათ, და როგორც მატერიალურის მხრივ—აგრეთვე სათანადო დაწესებულებებთან და პირებთან მოლაპარაკებაში, და აგრეთვე იარაღების და მასალების შოვნაში თავგამოდებით დაეხმარებიან.

4. მეოთხე დიდი საქმე, ეს ეროვნული სულის გაძლიერება ექნებოდა ხალხში, მის შემდეგ რაც საქართველოში ყველა მოქმედ პოლიტიკურმა პარტიამ ავტონომიის მანიფესტს ხელი მოაწერა. დროა [illegible] ბავშვები, რომ ტარა ბალღებს მეორე და მესამე მოსამზადებლებში მაინც არ სტანჯავდენ უცხო ენების სწავლით.

ბიკენტი აბესაძე.

თეატრი და ხელოვნება.

სენაკი.

ახალი დრამა „სულელი". ნ. შიუკაშვილის ახალი დრამას, „სულელს", უკვე იცნობენ. ლამაზად დაწერილ შემოქმედებამ საყურადღებო ადგილი დაიჭირა ქართულ დრამატიულ ნაწერებში ქუთაისმა აამეტყველა ეს ორიგინალი, ქუთაისმა შექმნა მისი სახელი და თეატრალურმა პროვინციამ ბანი მისცა „უცნაურ" ქუთაისს. ქუთაისის დრამატიული დასის ერთი ნაწილი ივანე ბარველის ხელმძღვანელობით ხსნის ამ პიესის სახეს და შინაარსს პროვინციის საზღვრებში. სამტრედია და სენაკი პირველად დაეწაფენ ამ ახალ ნიჭიერ კალმის შემოქმედებას.

27 ქრისტეშობისთვეს სენაკში დასდგეს დრამა „სულელი". ხალხის აღტაცებაა პიესის შინაარსის და შესრულების სრული კმაყოფილებით იყო გამოწვეული, დღევანდელი მომენტიც პიესისთვის სავსებით შესაფერია. პიესა საყურადღებოა ყოველ მხრივ. შინაარსზე მე დავდუმდები. ჩვენი გაზეთის მთელი ოთხი სვეტი ამ პიესის შესახებ იყო სავსე ლამაზი დახასიათებით მე მაინტერესებს შესრულება, განსახიერება დრამისა. რეცენზია სავსებით „სულელის" თ-დი ბარათაშვილის განსახიერებას უნდა შეეხოს. ქართული დრამატიულ ლიტერატურაში ისეთი ტიპი ახალია-ორიგინალი. „სულელში" მე ვნახე ერთი მსახიობი ჯერ ახალგაზდა მიხეილ გელოვანი მის ფართო ნიჭზე მე მრავალჯერ ვსთქვი სიტყვა, მაგრამ სიტყვა ჩემი მისი ნიჭის შესახებ იყო მხოლოდ სიტყვა ჩვეულებრივი, დღეს კი ჩემი რწმენა შეურყეველი შეიქმნა. მ. გელოვანი „სულელის"-ს როლში ეს დიდი, უტყუარი დაუმრეტი, ფართო, მრავალ მხრივი ნიჭის განსახიერებაა, ეს ნამდვილი შიუკაშვილის ორიგინალი—თ-დი ბარათაშვილია, არც მეტი და არც ნაკლები, „სულელი" იგი ნიღაბშია, სისულელე ხელოვნურია სისულელე გონიერი, ასე რომ დიდი ხელოვანი არის საჭირო ასეთი ტიპის ჩამოსაქნელად. განსაკუთრებით უნდა აღვნიშნოთ მეორე მოქმედება. აქ თითქმის ავტორის და თვით მსახიობ-გელოვანის წუთიერი გენიალობა ერთმანეთს დაუახლოვდენ. ნახეთ გელოვანი ამ როლში არა სენაკის ცივ, ბინძურ და მოუწყობელ სცენაზე არამედ იქ სადაც აღმასრულებელს ხელს უწყობს სცენის ტეხნიკური მხარე მაშინ თქვენი შთაბეჭდილება უფრო აიწევს ახალი ტიპი ნ. შიუკაშვილისა „სულელი". მე მესმის ისე, ვით ეს გელოვანმა განასახიერა. მაზედ მეტი ჩემთვის გადაჭარბებული იქნება და მოშორებულია ხელოვნებასაც ამ შემთხვევაში მეტად საინტერესოა აზრი თვით ავტორისა რადგანაც ეს ტიპი „სულელი"ს სრულებით ახალია უცნობი ქართულ დრამატიულ ლიტერატურისათვის, შეიძლება უცნობი იყოს თვით ქართველ მსახიობისთვის, და საჭიროა აზრი ავტორის იმის შესახებ, გაიგო თუ რა მსახიობმა ამ გმირის ხასიათი და სახე. ქუთაისის დასს სენაკის საზოგადოება სათანადო ყურადღებით მოეკიდა. დარბაზი სავსე იყო. წარმოდგენის შედეგი კმაყოფილებით დაშლა დამსწრეთა.

ქ. სენაკი. **მ. ლვამიჩავა.**

რედაქტორ-გამომცემელი

დ. ბ. კვირკელია.

იყიდება

სახლი და ადგილი ბალახვანის ქუჩაზე. № 84. ადგილი ზომით 264 ოთხკუთხი საჟენი, ფასის გასაგებათ მიმართეთ მ. ა. ლოლუას, ივანოვის ქუჩა, დუჩაიძის სახლი ტ. ასათიანის ბინა.

სტამბა „ძმობა" პუშკინის ქუჩა გოკიელოვის სახლი, ქუთაისში